Eduskunnan hallintovaliokunta

HaV@eduskunta.fi

Kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä laiksi pakkokeinolain 8 luvun muuttamisesta, HE 70/2025 vp

Eduskunnan hallintovaliokunta pyysi 16.9.2025 sähköpostitse Ahvenanmaan poliisiviranomaiselta kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä (HE 70/2025 vp) eduskunnalle laiksi pakkokeinolain 8 luvun muuttamisesta (laite-etsintä).

Eduskunnan hallintovaliokunta pyysi poliisiviranomaista toimittamaan lausuntonsa hallintovaliokunnalle viimeistään perjantaina 26.9.2025 klo 11.15.

Vastausosoite: HaV@eduskunta.fi

Poliisiviranomainen lausuu asiasta seuraavaa:

Ahvenanmaan poliisiviranomainen on Ahvenanmaan maakunnan hallituksen alainen viranomainen. Ensinnäkin poliisiviranomainen huomauttaa, että hallintovaliokunnan pyyntö olisi muodollisesti pitänyt osoittaa Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle, joka tarvittaessa voisi hankkia asiasta poliisiviranomaisen lausunnon.

Poliisiviranomainen esittää seuraavaa hallituksen esityksestä HE 70/2025 vp eduskunnalle laiksi pakkokeinolain laite-etsintää koskevan 8 luvun muuttamisesta:

Pakkokeinolaki ja lain 8 luvun mahdollinen muuttaminen kuuluvat valtakunnan toimivaltaan. Poliisiviranomaisella ei ole mitään lisättävää pakkokeinolain 8 luvun sääntelyn muuttamista koskeneessa lausuntopalautteessa jo esitettyihin näkökohtiin.

Ahvenanmaan poliisiviranomainen toteaa kuitenkin, että lausuntopalautteen tarkemmassa kuvauksessa/tietoratkaisuja koskevassa kysymyksessä (kohta 1.3.1.1) on myös esitetty, että Ahvenanmaan käräjäoikeudella ei olisi omaa päivystystä. Ahvenanmaan poliisiviranomainen kiinnittää hallintovaliokunnan huomiota siihen, että lainsäädännön muuttamisen yhteydessä on tärkeää varmistaa, että Ahvenanmaan poliisiviranomaisella on käytettävissään itsehallintolain kielisäännökset täyttävä päivystävä käräjäoikeus. Poliisiviranomainen huomauttaa myös, että on tärkeää varmistaa, että kaikki pakkokeinolain 8 lukuun (laite-etsintä) liittyvät tietoratkaisut toimivat ruotsiksi Ahvenanmaan itsehallintolain kielisäännösten mukaisesti.

Jatkovalmistelussa on katsottu riittäväksi se, että esityksen ehdotuksen 29 §:n 4 momentin mukaan pidättämiseen oikeutettu virkamies voi päättää laite-etsinnästä myös silloin kun laite-etsinnän välitön toimittaminen on asian kiireellisyyden vuoksi välttämätöntä. Asia on saatettava tuomioistuimen päätettäväksi heti, kun se on mahdollista, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua laite-etsinnän aloittamisesta. Säännöskohtaisissa perusteluissa on tarkemmin selostettu mainittuja välttämättömiä kiiretilanteita.

Laite-etsintä on yleisesti käytetty pakkokeino Ahvenanmaan poliisiviranomaisessa. Tällä pakkokeinolla varmistettava näyttö on osoittautunut merkittäväksi lukuisissa asioissa. Ylivoimaisesti tavallisin laite, johon poliisi laite-etsinnän kohdistaa, on epäillyn henkilön matkapuhelin. Epäillyn tämän pakkokeinon yhteydessä kokema haitta ja poliisiviranomaisen pakkokeinon toimeenpanon yhteydessä saamat valitukset eivät yleensä koske sitä, mitä puhelimesta on etsitty, vaan sitä aikaa, jonka poliisi pitää puhelinta (laitetta) takavarikoituna.

Nykyinen lainsäädäntö on antanut poliisille hyvät mahdollisuudet näytön hankkimiseen kustannustehokkaasti. Kun laite-etsintää koskevat päätökset on voitu tehdä pidättämiseen oikeutetun virkamiehen toimesta, pakkokeinon toimeenpano on kyetty yleensä suorittamaan välittömästi etsinnän kohteena olevan laitteen haltuunoton jälkeen. Tämä puolestaan on johtanut siihen, että aika, jolloin laite on ollut takavarikoituna, on kyetty minimoimaan. Jos lakiehdotus hyväksytään, pakkokeinon käytön edellytykset säilyvät muuten ennallaan, mutta prosessi ja pakkokeinon toimeenpano vievät enemmän aikaa. Odotusaika ennen kuin poliisi voi toimeenpanna toimenpiteen pitkittyy, mikä tarkoittaa sitä, että poliisi pitää tutkittavan laitteen takavarikoituna aiempaa pidempään. Tästä on pakkokeinon kohteena olevalle epäillylle enemmän haittaa, mikä on ristiriidassa pakkokeinolain 1 luvun yleisten säännösten kanssa. Lisäksi lakiehdotuksesta koituu myös lisätyötä niin poliisilaitoksille kuin tuomioistuimille.

Ahvenanmaan käräjäoikeudessa ei ole päivystystoimintaa. Vuonna 2024 Ahvenanmaalla tehtiin yhteensä 92 laite-etsintää koskevaa päätöstä, ja osa näistä voi olla kiireellisiä. Kiireellisissä tapauksissa asia on vietävä tuomioistuimen käsiteltäväksi mahdollisimman nopeasti, kuitenkin viimeistään 24 tuntia laite-etsinnän aloittamisen jälkeen. Lainsäädännön muuttamisen yhteydessä on tärkeää varmistua siitä, että poliisiviranomaisella on myös viikonloppuisin ja pyhinä käytettävissään päivystävä käräjäoikeus ja asianmukaiset tietoratkaisut, jotka täyttävät myös Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) kielisäännökset. Siitä, että pakkokeinoasian käsittelykieli on ruotsi, ei saa missään tapauksessa koitua haittaa pakkokeinon kohteena olevalle henkilölle.

2025-09-25

X Benjamin Fellman

Benjamin Fellman
Vt. poliisimestari
Allekirjoittanut: Fellman Benjamin 913339138

Liitteet

Jakelu: Eduskunnan hallintovaliokunta (HaV@eduskunta.fi)

Tiedoksi

AHVENANMAAN
POLIISIVIRANOMAINEN PB
73, 22101 Maarianhamina
registratur.aland@polisen.ax
Puh. 018 527 100, Faksi 018 17
244 polisen.ax